

Искане за изменение на Протокол № 3 относно Статута на Съда на Европейския съюз, представено от Съда на основание член 281, втора алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз

Въведение

Настоящото искане за изменение на Протокол № 3 относно Статута на Съда на Европейския съюз (наричан по-долу „Статутът“) се основава на член 281, втора алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз и има две цели.

От една страна, негова цел е да се определят специфичните сфери, в които Общият съд е компетентен, съгласно член 256, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да разглежда и да се произнася по преюдициални въпроси, отправени от юрисдикциите на държавите членки по силата на член 267 от посочения договор.

От друга страна, то има за цел да включи в приложното поле на механизма за предварително допускане на обжалване, влязъл в сила на 1 май 2019 г., жалбите срещу съдебните актове на Общия съд, постановени относно решения на апелативните състави на органи, служби или агенции на Съюза, които вече са съществували към посочената по-горе дата, но засега не са упоменати в член 58а, първа алинея от Статута, и този механизъм за предварително допускане на обжалване да обхване и съдебните производства по член 272 от Договора за функционирането на Европейския съюз във връзка с арбитражните клаузи, съдържащи се в договор, отнасящ се към публичното или частното право, сключен от Съюза или от негово име.

Тези две предложения се вписват в контекста на постоянно увеличаване на работната натовареност на Съда и имат за цел да дадат възможност на последния да продължи да изпълнява задачата, която му е възложена от авторите на Договора и която се състои в осигуряване в разумни срокове на „спазването на правото при тълкуването и прилагането на Договорите“¹.

I. Прехвърлянето на Общия съд на компетентността да разглежда и да се произнася по преюдициални въпроси, отправени по силата на член 267 ДФЕС в специфични сфери, определени от Статута

Въпреки че досега преюдициалните запитвания, отправяни от юрисдикциите на държавите — членки на Съюза, винаги са били разглеждани от Съда, възможността разглеждането на някои от тези запитвания да се възложи на Общия съд на Европейския съюз съществува на практика вече от над двадесет години. Всъщност на

¹ Вж. член 19, параграф 1 от Договора за Европейския съюз.

Междуправителствената конференция, на която е подписан Договорът от Ница на 26 февруари 2001 г., член 225 от Договора за създаване на Европейската общност бе изменен, за да се признае на Общия съд компетентност, каквато дотогава не бе имал: „да разглежда и да се произнася по преюдициални въпроси, отправени по силата на член 234 в специфични сфери, определени от статута“².

Включена в Договора в контекст на значително увеличаване, още тогава, на работната натовареност на двете юрисдикции, съвпадащо с началото на третия етап на Икономическия и паричен съюз и с неотдавнашното влизане в сила на Договора от Амстердам, възможността преюдициалната компетентност на Съда да се прехвърли частично на Общия съд бе възприемана от самия Съд като един от възможните начини да се избегне претоварването на институцията, наред с мерки като прехвърлянето към Общия съд на нови категории преки производства, създаването на съдебни състави по обжалване или филтрирането на жалбите срещу съдебни актове на Общия съд³.

Независимо от наличието на тази разпоредба обаче, към тогавашния момент не бе направена промяна в разпределението на компетентността между Съда и Общия съд в областта на преюдициалните въпроси. В годините след влизането в сила на Договора от Ница на 1 февруари 2003 г. бе отдадено предимство на създаването на Съда на публичната служба на Европейския съюз и на прехвърлянето към Общия съд на всички жалби за отмяна и искове за установяване на неправомерно бездействие, разглеждането на които дотогава бе възложено на Съда, с изключение на някои категории искове или жалби с междуинституционален характер или жалби, подадени от държавите членки срещу актовете на законодателя на Съюза. Преюдициалните запитвания останаха от изключителната компетентност на Съда, който впоследствие прие редица важни изменения в своя процедурен правилник и множество вътрешни организационни мерки, които повлияха в значителна степен както на броя на приключените от юрисдикцията дела, така и на средната продължителност на разглеждане на делата, което беше един от основните проблеми, станали повод за посочените по-горе дискусии относно бъдещето на съдебната система на Европейския съюз.

Въпросът за частичното прехвърляне на преюдициалната компетентност на Съда към Общия съд отново придоби актуалност в контекста на реформата на правораздавателната структура на Европейския съюз, извършена през 2015 г.⁴, но и тя не доведе в тогавашния момент до действително изменение на Статута, за да се определят специфичните сфери, в които Общият съд може да упражнява преюдициална компетентност. Приканен от законодателя на Съюза да представи най-късно до

² Този член съответства по същество на действащия член 256 от Договора за функционирането на Европейския съюз, а член 234, към който препраща, съответства, с някои терминологични промени, на действащия член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

³ Вж. в това отношение документа за обсъждане относно „[б]ъдещето на съдебната система на Европейския съюз“, изпратен до Съвета през май 1999 г. (Док. 8208/99 на Съвета от 11 май 1999 г.), както и предложението, представено от Съда и Общия съд една година по-късно в рамките на Междуправителствената конференция.

⁴ Вж. Регламент (ЕС, Евратом) 2015/2422 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2015 г. за изменение на Протокол № 3 относно Статута на Съда на Европейския съюз (ОВ L 341, 24 декември 2015 г., стр. 14).

26 декември 2017 г. доклад относно възможните промени в разпределението на компетентността в областта на преюдициалните въпроси, по-специално с оглед на удвояването на броя на съдиите в Общия съд, извършено в рамките на посочената по-горе реформа, Съдът прие в този доклад, представен на Европейския парламент, Съвета и Комисията на 14 декември 2017 г., че *на този етап* не е необходимо това разпределение да се променя⁵.

В това отношение Съдът се обоснова с присъщите на подобна операция трудности, а също и най-вече с обстоятелството, че отправяните до Съда преюдициални запитвания са разглеждани бързо — тогава средната продължителност на разглеждане на такива запитвания бе 15 месеца — докато реформата на правораздавателната структура на Европейския съюз все още бе в ход. Предстоеше да се назначат няколко съдии от Общия съд и да се приемат произтичащите от реформата мерки, свързани по-специално с вътрешната организация на юрисдикцията.

Пет години по-късно обаче положението е съвсем различно.

От една страна, броят на отправяните до Съда преюдициални запитвания продължава да нараства и през последните години води до постепенно увеличаване на продължителността на производствата, тъй като за Съда е трудно да разглежда със същата бързина, както в миналото, запитванията, които са не само по-многобройни, но стават и все по-сложни или засягат все по-чувствителни въпроси⁶.

От друга страна, понастоящем реформата на правораздавателната структура на Европейския съюз е напълно завършена. От юли 2022 г. Общият съд действително се състои от по двама съдии от всяка държава членка, а именно общо 54 съдии, като през последните години в тази юрисдикция бе проведено задълбочено обсъждане на вътрешната ѝ организация и на методите ѝ на работа, което доведе по-специално до частична специализация на нейните състави, по-проактивно управление на делата и по-често преразпределяне на важни или сложни дела на разширени съдебни състави от петима съдии. Това развитие поставя Общия съд в добро положение да разглежда не само по-голям брой дела⁷, но и нови дела, които не попадат само в рамките на възложената му досега компетентност.

⁵ Доклад, изготвен съгласно член 3, параграф 2 от Регламент (ЕС, Евратом) 2015/2422 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2015 г. (курсивът е добавен). Справка с този доклад, достъпен на всички официални езици на Съюза, може да се направи на уебсайта на институцията на следния адрес: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2018-01/bg_2018-01-12_08-43-52_664.pdf.

⁶ Докато през 2016 г. в Съда бяха постъпили 470 преюдициални запитвания, три години по-късно броят им достигна 641, а през 2021 г. — 567. От своя страна, средната продължителност на разглеждане на преюдициалните дела за същия период премина от 15 месеца през 2016 г. на 15,5 месеца през 2019 г. и на 16,7 месеца през 2021 г. Към 30 септември 2022 г. броят на преюдициалните запитвания, отправени от началото на годината, възлизаше на 420, а средната продължителност на разглеждане на преюдициалните дела бе 17,3 месеца. За по-подробно изложение на делата, образувани пред Съда за периода от 1 януари 2017 г. до 30 септември 2022 г., и на частта, която заемат сред тях преюдициалните запитвания, вж. таблицата в приложение 1 към настоящото искане.

⁷ Тази констатация, която се обосновава и с броя на делата, заведени пред Общия съд след приемането на Регламент 2015/2422, не отчита евентуалното увеличаване на работната му натовареност във връзка с развитието на законодателната и регулаторната дейност на Съюза, по-специално в областта на цифровите технологии.

При тези обстоятелства Съдът счита, че в интерес на доброто правораздаване следва да се използва възможността, предвидена в член 256, параграф 3, първа алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз, и в Статута да определят специфичните сфери, в които Общият съд да разглежда и да се произнася по преюдициални въпроси, отправени по силата на член 267 от този договор (1). Това е предметът на първата част от настоящото законодателно искане, в която по съображения за по-голяма правна сигурност се уточняват също органът, който осигурява спазването на разпределението на компетентността между Съда и Общия съд в областта на преюдициалните запитвания (2), и процесуалните гаранции, необходими за оптималното разглеждане на преюдициалните запитвания, прехвърлени на Общия съд (3).

(1) Специфичните сфери, в които Общият съд разглежда и се произнася по преюдициални запитвания

Както е видно от самия текст на член 256, параграф 3, първа алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз, компетентността на Общия съд да разглежда и да се произнася по преюдициални въпроси, отправени по силата на член 267, не е обща и не включва всички области, обхванати от правото на Съюза. Неговата преюдициална компетентност следва да се упражнява в специфични сфери, което по дефиниция означава, че преюдициалните запитвания, отправяни от съдилищата на държавите членки, трябва да са насочени към тези сфери и не трябва да повдигат въпроси за тълкуване или валидност на правото на Съюза от хоризонтално естество.

По-конкретно, Съдът се е ръководил от четири параметъра или насоки при обсъждането на специфичните сфери, в които Общият съд може да поеме преюдициалната компетентност на Съда.

Първият от тези параметри произтича от необходимостта разглежданите от Общия съд сфери да могат да се установяват ясно от прочита на акта за преюдициално запитване и да могат да се разграничават в достатъчна степен от други сфери, уредени от правото на Съюза, за да не възникват съмнения относно точния обхват на поставените от националните юрисдикции въпроси и оттук относно компетентността на Общия съд да ги разглежда.

Вторият и третият параметър са свързани съответно с определянето на сфери, които повдигат в по-малка степен принципни въпроси и по отношение на които е налице значителна практика на Съда, която може да направлява Общия съд при упражняването на новата му компетентност и да предотврати потенциалната опасност от несъответствие или разлики в съдебната практика.

Накрая, Съдът се е стремил да определи сферите, по които се отправят достатъчно голям брой преюдициални запитвания, за да може прехвърлянето на преюдициални запитвания към Общия съд в съответните сфери да има реален ефект спрямо работната му натовареност. Всъщност прехвърлянето само на няколко дела, дори те да се отнасят до специфични сфери, не би довело до желаното облекчаване на работната натовареност на Съда.

Въз основа на това — и след като направи задълбочен анализ на релевантните статистически данни, свързани с делата, приключени от Съда в периода от 1 януари 2017 г. до 30 септември 2022 г.⁸ — Съдът определи шест сфери, които отговарят на посочените по-горе параметри: общата система на данъка върху добавената стойност, акцизите, Митническият кодекс и тарифното класиране на стоките в Комбинираната номенклатура, обезщетяването и оказването на помощ на пътниците и схемата за търговия с квоти за емисии на парникови газове.

Всъщност тези сфери, които са изброени в първия параграф от новия член 50б, предложен за включване в Статута⁹, са ясно очертани и могат да се разграничават в достатъчна степен от други сфери, обхванати от правото на Съюза, уредени са от ограничен брой актове на вторичното право и, както е видно от споменатите по-горе статистически данни, рядко водят до постановяване на съдебни решения с принципно значение, тъй като само три от общо над 630 дела са разгледани от големия състав на Съда през посочения период. Освен това в тези сфери има богата практика на Съда, което следва значително да ограничи опасността от разлики в съдебната практика.

Въпреки че прехвърлянето към Общия съд на преюдициалната компетентност на Съда да се произнеса по преюдициални запитвания в посочените по-горе сфери следва да доведе до значително облекчаване на работната натовареност на Съда, тъй като тези запитвания представляват средно около 20 % от всички преюдициални запитвания, които се отправят до Съда всяка година, необходимо да се уточнят също редът за разпределяне на преюдициалната компетентност между Съда и Общия съд и редът за разглеждане на преюдициалните запитвания от последната юрисдикция. Това е предметът на втория и третия параграф от член 50б.

(2) Един-единствен орган, който получава актовете за преюдициални запитвания и осигурява спазването на разпределението на компетентността между Съда и Общия съд в областта на преюдициалните запитвания

Доколкото разпределението на компетентността между Съда и Общия съд в областта на преюдициалните запитвания се определя от материален критерий и преюдициалните запитвания могат да имат смесен характер и да съдържат въпроси, свързани с няколко сфери, необходимо е да не се налага запитващите юрисдикции да преценяват сами дали тяхното преюдициално запитване е от компетентността на Съда или на Общия съд. При това положение, по съображения за правна сигурност, както и за бързина, в член 50б, параграф 2 от Статута се уточнява, че както и понастоящем, всички запитвания, отправяни по силата на член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз, трябва да се подават до Съда и че именно последният ще препраща запитването до Общия съд, след като провери в съответствие с правилата, предвидени в неговия процедурен правилник, че то спада изключително към една или няколко от специфичните сфери, посочени в член 50б, параграф 1 от Статута.

⁸ Тези статистически данни се съдържат в приложения 2 и 3 към настоящото искане.

⁹ Вж. член 2 от предложения регламент.

В това отношение е необходимо да се отбележи, че проверката, извършвана от Съда в този контекст, не представлява преценка по целесъобразност дали делото да се разпредели на Общия съд, или да остане в Съда с оглед на интереса от преюдициалните въпроси. Тази проверка има за цел само да се гарантира спазването на принципа на предоставената компетентност, тъй като член 256, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз не предоставя на Общия съд компетентност да се произнася по преюдициални въпроси, които не спадат към една или няколко от специфичните сфери, определени от Статута. При това положение преюдициално запитване, което се отнася както до сфери, посочени в член 50б, параграф 1 от Статута, така и до сфери, които не са включени в този член, ще се разглежда от Съда, докато запитване, което се отнася изключително до една или няколко от посочените в този член сфери, ще се прехвърля автоматично на Общия съд, независимо от значението на делото или важността на поставените въпроси.

Разбира се прехвърлянето на преюдициално запитване на Общия съд не засяга възможността последният да препрати делото към Съда, ако прецени, че то „изисква принципно решение, което може да засегне единството или съгласуваността на правото на Съюза“, нито възможността самият Съд да преразгледа съдебния акт, постановен от Общия съд „в случай на сериозен риск от засягане единството или съгласуваността на правото на Съюза“¹⁰. Такова преразглеждане обаче следва да се извършва само по изключение. Тъй като отправянето на преюдициално запитване до Съда води до спиране на висящото пред запитващата юрисдикция производство до произнасянето на Съда или на Общия съд по поставените от тази юрисдикция въпроси, разглеждането на запитването от Общия съд по принцип следва да бъде окончателно.

В този контекст, за да се насърчи единен подход при разглеждането на преюдициалните запитвания от Съда и Общия съд, двете юрисдикции прецениха при подготовката на настоящото законодателно искане, че на националните юрисдикции, както и на страните по спора в главното производство и на другите заинтересованите субекти по член 23 от Статута следва да се предоставят редица процесуални гаранции.

(3) Процесуалните гаранции, които са необходими за еднаквото разглеждане на преюдициалните запитвания от Съда и от Общия съд

Така в Статута са включени три процесуални гаранции.

Първо, в член 50б, параграф 3, първо изречение от Статута се предвижда, че Общият съд разпределя преюдициалните запитвания на определени за тази цел състави. Подобно определяне на състави — което не е непознато за Общия съд, тъй като вече е прилагано успешно при разглеждането на дела в областта на публичната служба и на интелектуалната собственост — следва да улесни поемането от Общия съд на този нов вид съдебни производства, като същевременно способства за по-голяма съгласуваност при разглеждането на преюдициалните запитвания, отправени в съответните

¹⁰ Вж. в това отношение текста на член 256, параграф 3, втора и трета алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз.

специфични сфери, тъй като всички те ще бъдат разглеждани от един и същ/едни и същи състав(и) на Общия съд.

Въведената в член 50б, параграф 3, второ изречение от Статута втора гаранция за еднакво процесуално разглеждане на преюдициалните запитвания от Съда и Общия съд произтича от определянето от последната юрисдикция на генерален адвокат по всяко разглеждано от нея преюдициално дело. Както и в Съда, това определяне на генерален адвокат не означава, че систематично ще се представят заключения по тези дела, тъй като съгласно член 20, пета алинея от Статута, приложим за Общия съд по силата на член 53, първа алинея от посочения статут, делото може да бъде решено без представяне на заключение на генералния адвокат, когато не повдига нов правен проблем, но ще допринесе за обосноваването на анализа, извършван от тази юрисдикция, тъй като и в този случай по всяко дело ще има втори поглед, като проучването на преписката, извършвано от определения генерален адвокат, може ползотворно да допълни, уточни или обогати анализа, извършван от съдията докладчик в неговия предварителен доклад.

Накрая, тъй като някои преюдициални дела, а също и други дела, могат да заслужават вниманието на повече от петима съдии, настоящото законодателно искане предвижда изменение на член 50 от Статута, за да се предостави на Общия съд възможност да заседава в съдебен състав, който е междинен по численост спрямо съставите от петима съдии и големия състав от петнадесет съдии. Всъщност големият състав на Общия съд не би следвало да бъде свикван, за да се произнася по препращаните на Общия съд преюдициални запитвания, тъй като, от една страна, делата, по които се изисква принципно решение и които обикновено са от компетентността на големия състав, следва да се препращат към Съда съгласно член 25б, параграф 3, втора алинея ДФЕС и от друга, предвид броя на съдиите в големия състав може да се окаже, че съдии, които не са включени в определените за тази цел състави, ще трябва да се произнасят в областта на преюдициалните запитвания, което би могло да отслаби гаранцията, предвидена в член 50б, параграф 3, първо изречение от Статута. В това отношение в член 50, трета алинея се уточнява, че в Процедурния правилник на Общия съд ще бъде определено как се образуват съставите, както и при какви обстоятелства и условия Общият съд ще заседава в тези различни съдебни състави.

Взети заедно, посочените по-горе мерки следва да дадат възможност на Общия съд да управлява оптимално тази нова компетентност, а същевременно са годни да благоприятстват еднаквото тълкуване и прилагане на правото на Съюза, независимо коя юрисдикция е компетентна да се произнесе по преюдициалното запитване.

II. Разширяването по отношение на Съда на механизма за предварително допускане на обжалване

Докато първата част на настоящото искане за изменение на Статута е сравнително новаторска, втората част е с по-стеснен обхват. Тя има за цел само да включи в приложното поле на механизма за предварително допускане на обжалване жалбите срещу решения или определения на Общия съд, които се отнасят до решения на

независимите апелативни състави на органи, служби или агенции на Европейския съюз, които вече са съществували към момента на влизане в сила на посочения по-горе механизъм на 1 май 2019 г., но не са упоменати в член 58а от Статута, и този механизъм за предварително допускане на обжалване да обхване и жалбите срещу съдебните актове на Общия съд, постановени въз основа на арбитражни клаузи.

Когато през 2019 г. бе въведен механизмът за предварително допускане на обжалване, той всъщност стана приложим за жалбите срещу съдебните актове на Общия съд, които се отнасят до решения на независимите апелативни състави на четири служби или агенции на Съюза, изрично посочени в член 58а, първа алинея от Статута¹¹, както и за жалбите срещу съдебните актове на Общия съд, които се отнасят до решение на независим апелативен състав, създаден след 1 май 2019 г. в рамките на която и да било друга служба или агенция на Съюза, който задължително трябва да бъде сезиран, преди да бъде подадена жалба пред Общия съд. Към 1 май 2019 г. обаче съществуват вече и други органи, служби или агенции на Съюза, които също имат независим апелативен състав, а не се съдържат в списъка на органите, службите или агенциите на Съюза, посочени в член 58а, първа алинея от Статута. Примери за това са Агенцията за железопътен транспорт на Европейския съюз, Европейският банков орган, Европейският орган за ценни книжа и пазари и Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия.

При това положение, тъй като няма конкретна причина, която да обосновава отсъствието им от посочения по-горе списък, за по-голяма съгласуваност се предлага да се измени член 58а от Статута, за да се добавят тези съществували към 1 май 2019 г. органи, служби или агенции към списъка с четирите органа, които вече са посочени в този член, като и в този случай се предвиди, че разглеждането на жалбите срещу съдебните актове на Общия съд, които се отнасят до решение, постановено от техния апелативен състав (някой от техните апелативни състави), е обусловено от предварително допускане от Съда на обжалването. Така съгласно член 58а, трета алинея обжалването, изцяло или частично, ще се допуска само когато с жалбата се повдига въпрос от значение за единството, съгласуваността или развитието на правото на Съюза.

От същата гледна точка Съдът предлага да се разшири приложното поле на механизма за предварително допускане на обжалване и по отношение на жалбите срещу съдебните актове на Общия съд, които се отнасят до изпълнението на договор, който е сключен от Съюза или от негово име и съдържа арбитражна клауза по смисъла на член 272 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

За разлика от делата, посочени в член 58а, първа алинея, по делата, заведени пред Общия съд въз основа на арбитражна клауза, съдържаща се в договор, отнасящ се към публичното или частното право, сключен от Съюза или от негово име, не се извършва предварителна проверка от независим апелативен състав, преди да бъдат отнесени до Общия съд, но те изискват от последния да прилага по съществуването на спора само

¹¹ Става въпрос съответно за Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост, Службата на Общността за сортовете растения, Европейската агенция по химикали и Агенцията за авиационна безопасност на Европейския съюз.

националното право, към което препраща арбитражната клауза, а не правото на Съюза. При това положение, тъй като жалбите в тази област по принцип не могат да повдигнат въпроси от значение за единството, съгласуваността или развитието на правото на Съюза, Съдът предвижда да прилага към тях същия механизъм като приложимия към жалбите срещу съдебните актове на Общия съд, които се отнасят до посочените по-горе решения на апелативните състави.

Списък на приложенията:

- 1) Дела, образувани пред Съда между 1 януари 2017 г. и 30 септември 2022 г. —
Разпределение според вида на делата
- 2) Дела, приключени от Съда между 1 януари 2017 г. и 30 септември 2022 г. —
Разпределение според вида на делата
- 3) Преюдициални дела, приключени от Съда между 1 януари 2017 г. и 30 септември 2022 г., в специфичните сфери, посочени в законодателното искане

РЕГЛАМЕНТ (ЕС, Евратом) 2022/... НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА
СЪВЕТА

от ... година

за изменение на Протокол № 3 относно Статута на Съда на Европейския съюз

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 256, параграф 3 и член 281, втора алинея от него,

като взеха предвид Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия, и по-специално член 106а, параграф 1 от него,

като взеха предвид искането на Съда от 30 ноември 2022 г.,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейската комисия от ... г.,

в съответствие с обикновената законодателна процедура,

като имат предвид, че:

(1) Вследствие на поканата, която Европейският парламент и Съветът отправиха до него на 16 декември 2015 г.¹², на 14 декември 2017 г. Съдът представи на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията доклад относно възможните промени в разпределението на компетентността в областта на преюдициалните запитвания на основание член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Въпреки че в този доклад приема, че към последно посочената дата не следва да предлага изменения във връзка с разглеждането на преюдициалните запитвания, отправяни до него по силата на посочения член 267, Съдът все пак подчертава в доклада, че не може да се изключи последващо прехвърляне на преюдициална компетентност към Общия съд в някои специфични сфери, ако броят и сложността на отправяните до Съда преюдициалните запитвания станат такива, че това да се наложи с оглед на доброто правораздаване. Освен това подобно прехвърляне на компетентност съответства на

¹² Вж. член 3, параграф 2 от Регламент (ЕС, Евратом) 2015/2422 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2015 година за изменение на Протокол № 3 относно статута на Съда на Европейския съюз (ОВ L 341, 24.12.2015 г., стр. 14).

волята на авторите на Договора от Ница, които са искали да укрепят ефективността на съдебната система на Съюза, като са предвидили възможността Общият съд да участва в разглеждането на такива запитвания.

(2) Статистическите данни на Съда показват, че се увеличават както броят на висящите преюдициални дела, така и средната продължителност на тяхното разглеждане. Това положение е свързано не само с големия брой преюдициални запитвания, с които Съдът е сезиран всяка година, но и с голямата сложност и особената чувствителност на все повече от въпросите, отправяни до тази юрисдикция. За да се позволи на Съда и занапред да изпълнява своята задача, следва в интерес на доброто правораздаване да се използва възможността, предвидена в член 256, параграф 3, първа алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз, и да се прехвърли на Общия съд компетентността да разглежда и да се произнася по преюдициални въпроси, отправени по силата на член 267 от посочения договор в специфични сфери, определени от Статута.

(3) Благодарение на удвояването на броя на съдиите в Общия съд и на мерките, предприети в контекста на реформата на правораздавателната структура на Съюза, произтичаща от Регламент (ЕС, Евратом) 2015/2422 на Европейския парламент и на Съвета¹³, понастоящем Общият съд е в състояние да се справи с увеличаването на работната натовареност, което ще последва от това прехвърляне на компетентност. Въпреки това, тъй като работната натовареност на Общия съд е тясно свързана с развитието на дейността на Съюза, ще следва да се гарантира, че той и занапред ще може да упражнява пълноценно съдебен контрол по отношение на институциите, органите, службите и агенциите на Съюза, евентуално чрез укрепване на персонала му.

(4) По съображения за правна сигурност сферите, в които се възлага преюдициална компетентност на Общия съд, трябва да бъдат ясно очертани и достатъчно разграничени от други сфери. Освен това в тези сфери трябва да е налице значителна практика на Съда, която да може да направлява Общия съд при упражняването на неговата преюдициална компетентност.

(5) Наред с това специфичните сфери трябва да се определят, като се вземе предвид необходимостта Съдът да се освободи от разглеждането на достатъчно голям брой преюдициални дела, за да може това да има реален ефект за работната му натовареност.

(6) Общата система на данъка върху добавената стойност, акцизите, Митническият кодекс и тарифното класиране на стоките в Комбинираната номенклатура отговарят на всички посочени по-горе критерии, за да може да се считат за специфични сфери по смисъла на член 256, параграф 3, първа алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз.

¹³ Регламент (ЕС, Евратом) 2015/2422 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2015 година за изменение на Протокол № 3 относно статута на Съда на Европейския съюз (ОВ L 341, 24.12.2015 г., стр. 14).

(7) Същото се отнася и за обезщетяването и оказването на помощ на пътниците, както и за схемата за търговия с квоти за емисии на парникови газове. Не само че тези две сфери също отговарят на посочените по-горе критерии, но и Общият съд е в отлична позиция да се произнася по преюдициални запитвания от тези сфери, тъй като техният фактически и технически контекст определя до голяма степен полезното тълкуване на релевантните разпоредби от правото на Съюза.

(8) С оглед на материалния критерий, приложим към разпределението на преюдициалната компетентност между Съда и Общия съд, по съображения за правна сигурност и бързина е необходимо да не се налага запитващите юрисдикции да решават сами въпроса коя юрисдикция на Съюза е компетентна да разгледа преюдициалното запитване. Ето защо всяко преюдициално запитване трябва да бъде отправяно до един-единствен орган, а именно Съда, който ще преценява в съответствие с правилата, които ще бъдат установени в неговия процедурен правилник, дали запитването спада изключително към една или няколко от специфичните сфери, определени от Статута на Съда на Европейския съюз, и оттук дали следва да бъде разгледано от Общия съд. Всъщност Съдът ще запази компетентността си да се произнася по преюдициални запитвания, които, въпреки че могат да имат връзка с посочените специфични сфери, се отнасят и до други сфери, тъй като член 256, параграф 3, първа алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз не предвижда никаква възможност за прехвърляне към Общия съд на преюдициална компетентност в сфери, различни от специфичните.

(9) За осигури на националните юрисдикции, както и на заинтересованите субекти по член 23 от Статута същите гаранции като тези, които осигурява Съдът, Общият съд ще приеме процесуални разпоредби, равностойни на прилаганите от Съда при разглеждането на преюдициални запитвания, по-специално относно определянето на генерален адвокат.

(10) С оглед на специфичните особености на преюдициалното производство в сравнение с преките производства, които са от компетентността на Общия съд, преюдициалните запитвания следва да се разпределят на определени за тази цел състави на Общия съд.

(11) Освен това, за да се запази съгласуваността на съдебните актове, постановявани от Общия съд в преюдициални производства, и в интерес на доброто правораздаване следва да се предвиди съдебен състав, който да е междинен по численост спрямо съставите от петима съдии и големия състав.

(12) Статистическите данни на Съда показват също, че постъпват голям брой жалби срещу съдебни актове на Общия съд. За да се съхрани ефективността на производството по обжалване на съдебни актове на Общия съд и да се даде възможност на Съда да се съсредоточи върху жалбите, които повдигат значими правни въпроси,

следва да се разшири обхватът на механизма за предварително допускане на обжалване, като се следи за спазването на изискванията, присъщи на ефективната съдебна защита.

(13) С оглед на това, от една страна, този механизъм следва да обхване жалбите срещу съдебни актове на Общия съд, отнасящи се до решение на независим апелативен състав на орган, служба или агенция на Съюза, който или която към 1 май 2019 г. е имал(а) такъв независим апелативен състав, но засега не е посочен(а) в член 58а от Статута на Съда на Европейския съюз. Всъщност делата по такива жалби вече са преминали двоен контрол — първо от независим апелативен състав, а след това от Общия съд, така че правото на ефективна съдебна защита е гарантирано в пълна степен.

(14) От друга страна, посоченият по-горе механизъм следва да обхване и съдебните дела във връзка с изпълнението на договори, които съдържат арбитражна клауза по смисъла на член 272 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Всъщност тези дела изискват от Общия съд да прилага по съществуващото на спора само националното право, към което препраща арбитражната клауза, поради което по принцип не повдигат въпроси от значение за единството, съгласуваността или развитието на правото на Съюза.

ПРИЕХА НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

Член 1

Член 50 от Протокол № 3 относно Статута на Съда на Европейския съюз (наричан по-долу „Статутът“) се заменя със следното:

„Общият съд заседава в състави от трима или петима съдии. Съдиите избират председатели на съставите измежду тях. Председателите на съставите от петима съдии се избират за срок от три години. Те могат да бъдат преизбрани веднъж.

Общият съд може да заседава и в голям състав, в състав, който е междинен спрямо съставите от петима съдии и големия състав, или в състав от един съдия.

Процедурният правилник определя как се образуват съставите, както и в кои случаи и при какви условия Общият съд заседава в тези различни съдебни състави“.

Член 2

В Статута се добавя следният член:

„Член 50б

1. Общият съд е компетентен да разглежда и да се произнася по преюдициални запитвания, отправени по силата на член 267 от Договора за функционирането на

Европейския съюз, които спадат изключително към една или няколко от следните специфични сфери:

- общата система на данъка върху добавената стойност,
- акцизите,
- Митническият кодекс и тарифното класиране на стоките в Комбинираната номенклатура,
- обезщетяването и оказването на помощ на пътниците,
- схемата за търговия с квоти за емисии на парникови газове.

2. Всяко запитване, отправено по силата на член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз, се подава до Съда. След като в съответствие с правилата, предвидени в неговия процедурен правилник, се увери, че преюдициалното запитване спада изключително към една или няколко от сферите по параграф 1, Съдът препраща това запитване на Общия съд.

3. Препратените на Общия съд преюдициални запитвания се разпределят на определени за тази цел състави в съответствие с правилата, предвидени в неговия процедурен правилник. По тези дела се определя генерален адвокат в съответствие с правилата, предвидени в Процедурния правилник“.

Член 3

Член 58а от Статута се заменя със следното:

„1. Жалбите срещу съдебни актове на Общия съд, които се отнасят до решение на независим апелативен състав на един от следните органи или една от следните служби или агенции на Съюза, се разглеждат само при условие че Съдът предварително е допуснал това обжалване:

- а) Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост;
- б) Службата на Общността за сортовете растения;
- в) Европейската агенция по химикали;
- г) Агенцията за авиационна безопасност на Европейския съюз;
- д) Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия;
- е) Единният съвет за реструктуриране;
- ж) Европейският банков орган;
- з) Европейският орган за ценни книжа и пазари;

и) Европейският орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване;

й) Агенцията за железопътен транспорт на Европейския съюз.

2. Редът по параграф 1 се прилага и за жалбите срещу:

- съдебни актове на Общия съд, които се отнасят до решение на независим апелативен състав, създаден след 1 май 2019 г. в рамките на който и да е друг орган или която и да е друга служба или агенция на Съюза, който трябва да бъде сезиран, преди да може да бъде подадена жалба до Общия съд,

- съдебни актове на Общия съд във връзка с изпълнението на договор, който съдържа арбитражна клауза по смисъла на член 272 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

3. Обжалване се допуска изцяло или частично, в съответствие с правилата, установени в Процедурния правилник, когато жалбата повдига въпрос от значение за единството, съгласуваността или развитието на правото на Съюза.

4. Решението дали да се допусне или не обжалване, се мотивира и се публикува“.

Член 4

1. Преюдициалните запитвания, отправени по силата на член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз, производствата по които са висящи пред Съда към първия ден от месеца, следващ деня на влизане в сила на настоящия регламент, се разглеждат от Съда.

2. Механизмът за предварително допускане на обжалване не се прилага за жалбите срещу съдебни актове на Общия съд, които се отнасят до решение на апелативен състав на един от органите или една от службите или агенциите на Съюза, посочени в член 58а, параграф 1, букви д)–й), и за жалбите, посочени в член 58а, параграф 2, второ тире, с които Съдът е сезиран към деня на влизане в сила на настоящия регламент.

Член 5

Настоящият регламент влиза в сила на първия ден от месеца след публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Приложение 1

Дела, образувани пред Съда между 1 януари 2017 г. и 30 септември 2022 г. Разпределение според естеството на делата

	2017 г.	%	2018 г.	%	2019 г.	%	2020 г.	%	2021 г.	%	2022 г. ⁽¹⁾	%
Преюдициални запитвания	533	72,1%	568	66,9%	641	66,4%	557	75,6%	567	67,7%	420	66,7%
Преки производства	46	6,2%	63	7,4%	41	4,2%	38	5,2%	29	3,5%	28	4,4%
Производства по обжалване ⁽²⁾	147	19,9%	199	23,4%	266	27,5%	131	17,8%	232	27,7%	174	27,6%
Искания за становище	1	0,1%		0,0%	1	0,1%	1	0,1%		0,0%		0,0%
Особени производства ⁽³⁾	12	1,6%	19	2,2%	17	1,8%	10	1,4%	10	1,2%	8	1,3%
Общо	739		849		966		737		838		630	

⁽¹⁾ Дела, образувани между 1 януари 2022 г. и 30 септември 2022 г.

⁽²⁾ Този раздел обхваща както жалбите, подадени на основание член 56 от Протокола относно Статута на Съда на Европейския съюз, така и жалбите във връзка с обезпечително производство или встъпване, посочени в член 57 от същия протокол.

⁽³⁾ За „особени производства“ се считат свързаните с: правна помощ, определяне на съдебни разноси, поправяне, пропуск при произнасяне, отмяна на съдебно решение, постановено в отсъствието на ответника, отмяна на съдебен акт по молба на трето лице, тълкуване, отмяна на влязъл в сила съдебен акт, разглеждане на предложение на първия генерален адвокат за преразглеждане на съдебен акт на Общия съд, налагане на запор и делата, свързани с имунитет.

Приложение 2

Дела, приключени от Съда между 1 януари 2017 г. и 30 септември 2022 г.
Разпределение според естеството на делата⁽¹⁾

	2017 г.	%	2018 г.	%	2019 г.	%	2020 г.	%	2021 г.	%	2022 г. ⁽²⁾	%
Преюдициални запитвания	447	63,9%	520	68,4%	601	69,5%	534	67,4%	547	70,9%	382	68,0%
Преки производства	37	5,3%	60	7,9%	42	4,9%	37	4,7%	30	3,9%	32	5,7%
Производства по обжалване ⁽³⁾	198	28,3%	165	21,7%	210	24,3%	204	25,8%	183	23,7%	142	25,3%
Искания за становище	3	0,4%		0,0%	1	0,1%		0,0%	1	0,1%	1	0,2%
Особени производства ⁽⁴⁾	14	2,0%	15	2,0%	11	1,3%	17	2,1%	11	1,4%	5	0,9%
Общо	699		760		865		792		772		562	

⁽¹⁾ Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (поредица съединени дела = едно дело.

⁽²⁾ Дела, приключени между 1 януари 2022 г. и 30 септември 2022 г.

⁽³⁾ Този раздел обхваща както жалбите, подадени на основание член 56 от Протокола относно Статута на Съда на Европейския съюз, така и жалбите във връзка с обезпечително производство или встъпване, посочени в член 57 от същия протокол.

⁽⁴⁾ За „особени производства“ се считат свързаните с: правна помощ, определяне на съдебни разноси, поправяне, пропуск при произнасяне, отмяна на съдебно решение, постановено в отсъствието на ответника, отмяна на съдебен акт по молба на трето лице, тълкуване, отмяна на влязъл в сила съдебен акт, разглеждане на предложение на първия генерален адвокат за преразглеждане на съдебен акт на Общия съд, налагане на запор и делата, свързани с имунитет.

Приложение 3

Преюдициални дела, приключени от Съда между 1 януари 2017 г. и 30 септември 2022 г., в специфичните сфери, посочени в законодателното искане

Таблица 1 : Брой на съответните дела*

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	Общо
Данък върху добавената стойност	53	47	53	50	51	32	286
Акцизи	5	3	4	3	5	5	25
Митнически кодекс	11	0	7	4	6	2	30
Тарифно класиране	5	6	6	7	7	1	32
Обезщетяване и помощ на пътниците	24	64	28	39	63	19	237
Квоти за емисии на парникови газове	3	5	3	3	6	1	21
	101	125	101	106	138	60	631

* Когато някои дела обхващат няколко специфични сфери, те разбира се, са отчетени само веднъж и са отразени в колоната, отнасяща се към основната сфера, с която са свързани.

Таблица 2 : Процентно съотношение на делата, приключени в специфичните сфери, спрямо общия брой преюдициални дела, приключени през съответната година

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	Общо
Брой дела в специфичните сфери, посочени в законодателното искане	101	125	101	106	138	60	631
Общ брой приключени преюдициални дела	447	520	601	534	547	382	3031
	22,60%	24,04%	16,81%	19,85%	25,23%	15,71%	20,82%

Таблица 3 : Процесуално разглеждане на тези дела през съответния период

	Общ брой дела	Съдебен състав*			Заклучения
		Голям състав	Състав от петима съдии	Състав от трима съдии	
Данък върху добавената стойност	286	2	113	139	113
Акцизи	25	0	12	8	8
Митнически кодекс	30	0	17	11	14
Тарифно класиране	32	0	0	29	2
Обезщетяване и помощ на пътниците	237	1	43	20	16
Квоти за емисии на парникови газове	21	0	11	7	10
	631	3	196	214	163

* Разликата между общия брой дела, които спадат към дадена сфера, и сбора на делата, приключени от различните видове съдебни състави, се обяснява по същество с отпадането на някои дела, приключили с постановено от председателя определение за заличаване от регистъра.